

ASPER

STEENWEG 82-84

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK VERSLAG VAN DE RESULTATEN

Titel: Archeologienota Asper Steenweg

Erkend archeoloog: Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114

Auteurs: Bart Bot

Advies specialisten: /

Wetenschappelijke advisering: /

Projectcode bureauonderzoek: 2019K274

Locatiegegevens: Provincie Oost-Vlaanderen, Gavere, Steenweg 80, 82, 84 en Slaapstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: xMin,yMin 99421.7,178459.25 : xMax,yMax 99556.5,178556.20

Kadastergegevens: Gavere, afdeling 6, sectie A, perceelnrs. 1126K, 1126H, 1112F, 1115D, 1125A, 1126H

Betrokken actoren: Bart Bot (erkend archeoloog), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog), opdrachtgever

Plaats en datum: Ledeberg, 06/02/2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bart Bot Archeologie.

Bart Bot Archeologie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUD

1.	Inleiding	3
1.1.	Onderzoeksopdracht.....	3
1.2.	Wettelijk kader	3
1.3.	Randvoorwaarden.....	4
2.	Onderzoeksmethode.....	5
2.1.	Motivering	5
2.2.	Organisatie	5
3.	Kader en aanleiding.....	6
3.1.	Topografische situering.....	6
3.2.	Huidige situatie.....	8
3.3.	Geplande werken	10
4.	Assesmentrapport.....	12
4.1.	Landschappelijk situering.....	12
4.2.	Geologische situering.....	15
4.3.	Bodemkundige situering	18
4.4.	Historische schets.....	20
4.5.	Kaartmateriaal	20
4.6.	Archeologische voorkennis	26
5.	Synthese	30
5.1.	Archeologisch verwachtingspatroon.....	30
5.2.	Onderzoeksvragen	31
6.	Besluit.....	32
7.	Bibliografie.....	33
8.	Figurenlijst.....	33

1. INLEIDING

1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT

Aanleiding van onderstaand bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling te Gavere (Asper) Steenweg (prov. Oost-Vlaanderen). Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota waarvan akte genomen is en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie, conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied, en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2. WETTELIJK KADER

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 6159m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen. Het projectgebied bevindt zich

niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is. Het valt noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone.

1.3. RANDVOORWAARDEN

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1. MOTIVERING

Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen.

2.2. ORGANISATIE

Om de archeologienota op te stellen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Zo werden diverse bouwen en funderingsplannen verkregen om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen op de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen vormen van de fysisch-geografische situatie, een historisch kader te schetsen en bekende archeologische vindplaatsen te kunnen aantonen, werden verschillende bronnen geraadpleegd. Het meeste kaartmateriaal werd teruggevonden via Geopunt¹. Dit is de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Daarnaast werd gebruik gemaakt van Cartesius², een databank met kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied en de ruime omgeving ervan werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed (CAI)³ geraadpleegd. Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

De gebruikte bronnen waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

¹ <https://www.geopunt.be/kaart>

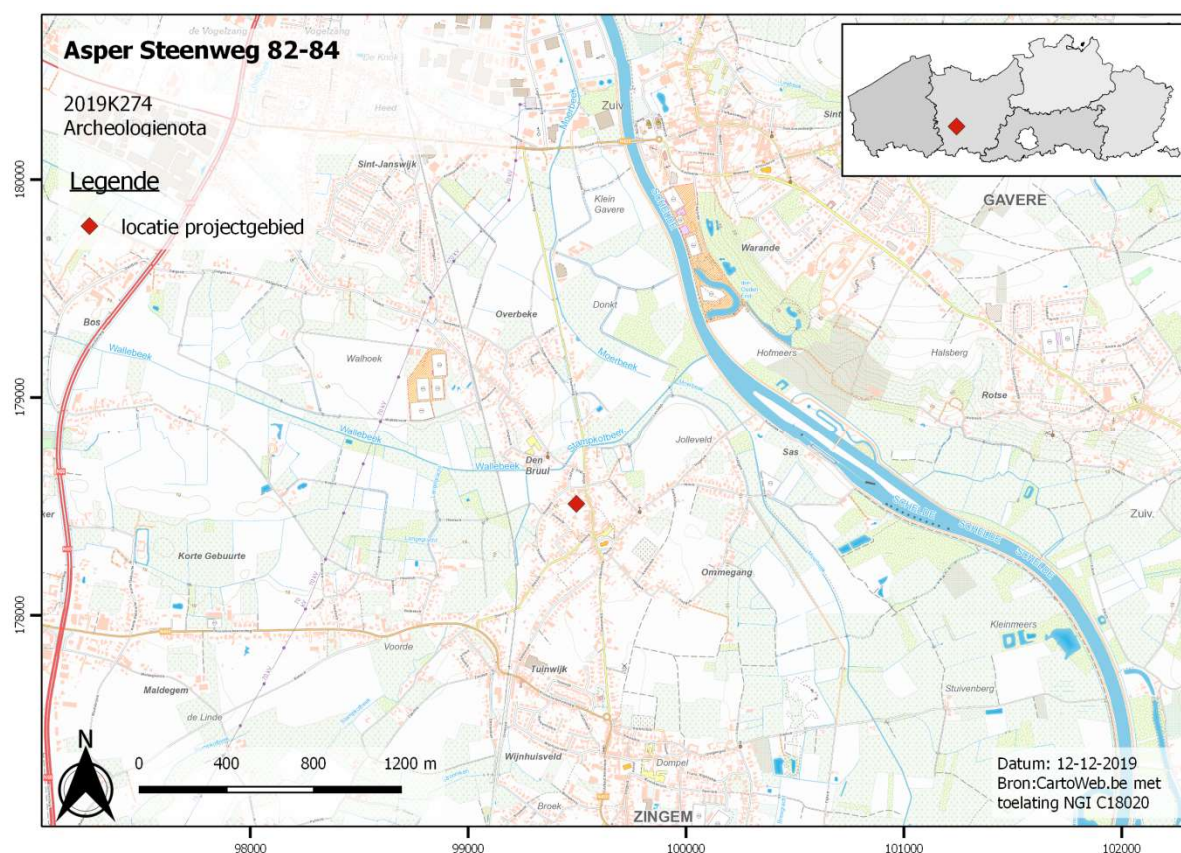
² <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

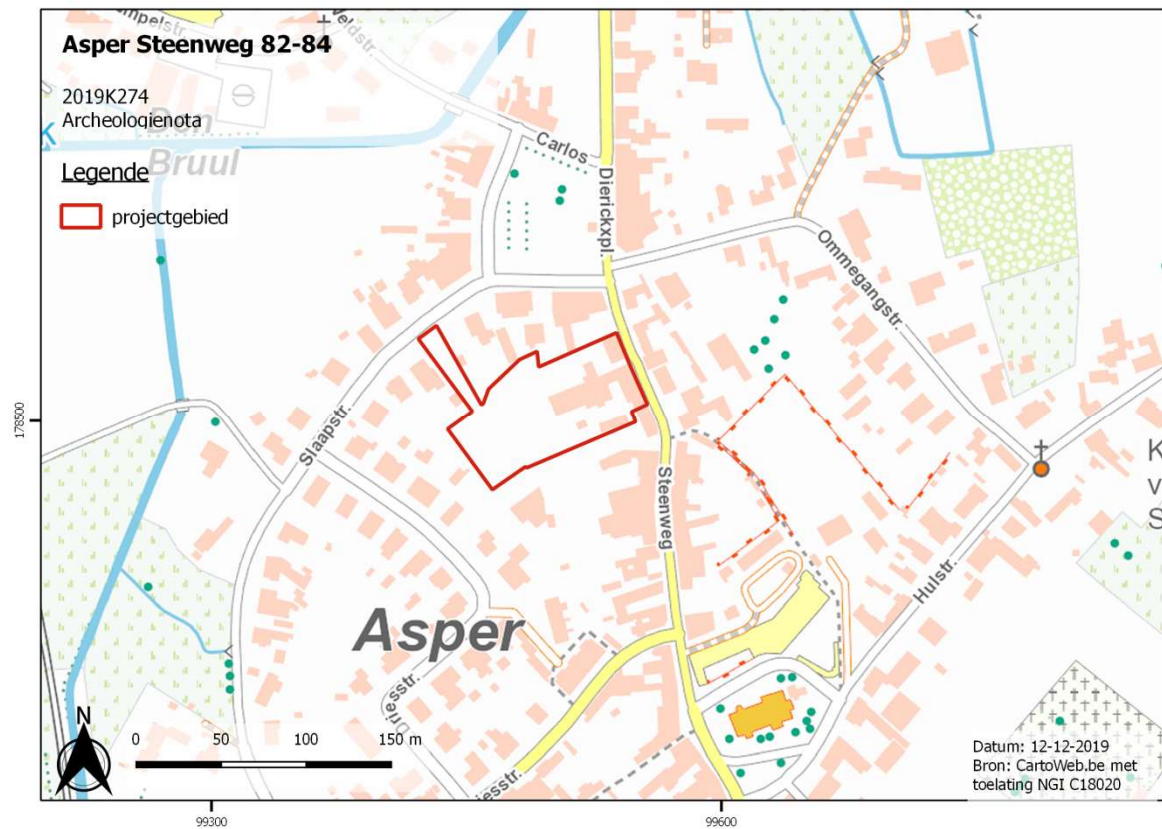
3. KADER EN AANLEIDING

3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING

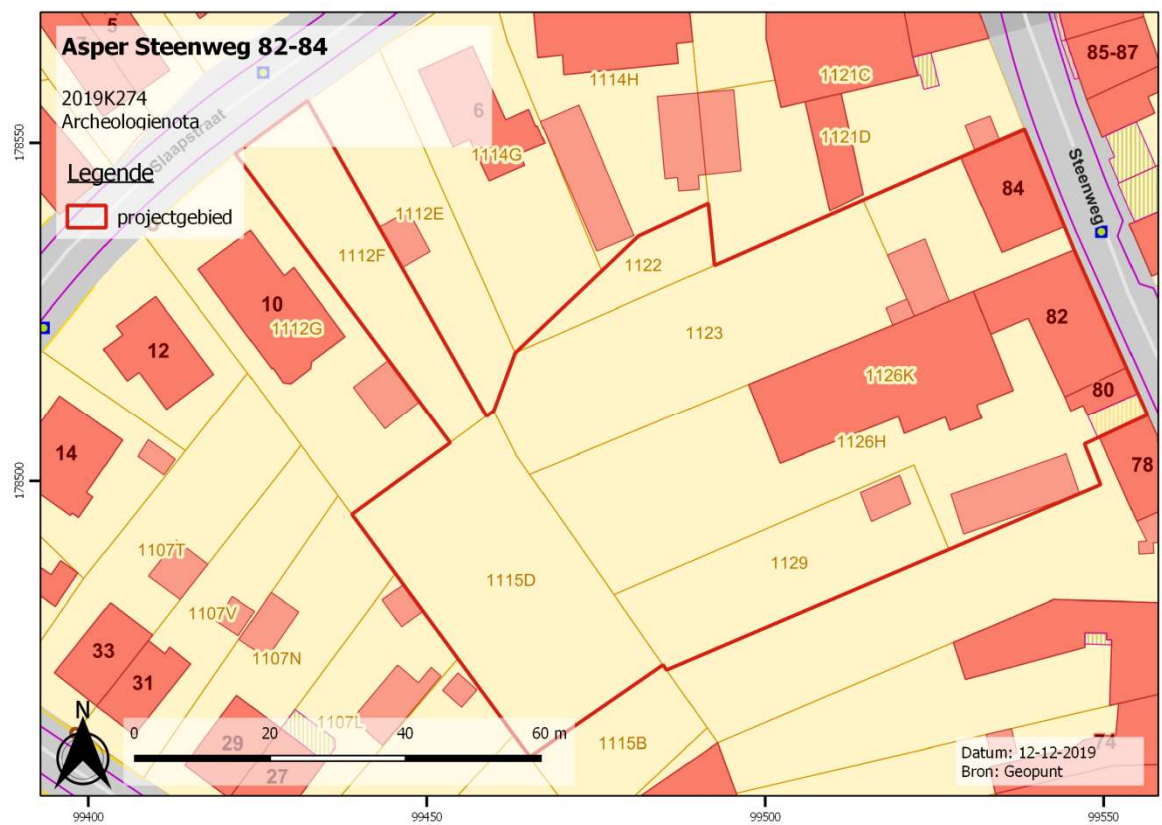
Het plangebied bevindt zich te Asper (Gavere), een 200-tal meter ten noorden van het centrum. Asper is een deelgemeente van Gavere en bevindt zich in het zuidwesten van de provincie Oost-Vlaanderen. Naast Asper en Gavere maken ook de deelgemeenten Semmerzake, Vurste, Dikkelvenne en Baaigem deel uit van de fusiegemeente. Asper is de meest westelijke deelgemeente, die van de andere dorpen wordt afgesneden door de Schelde. De grens met Semmerzake, Gavere en Dikkelvenne in het oosten wordt hoofdzakelijk gevormd door deze rivier. In het zuiden grenst Asper aan Zingem, in het zuidwesten aan Huise, in het westen aan Ouwegem, in het noordwesten aan Nazareth en in het noorden aan Huise. Het plangebied grenst aan de oostelijke zijde aan de Steenweg, in het noorden grenst het aan de Slaapstraat. Kadastraal is het plangebied terug te vinden onder: Gavere, afdeling 6, sectie A, perceelnrs. 1126K, 1126H, 1112F, 1115D, 1125A, 1126H.

Figuur 1 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)

Figuur 2 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI)

Figuur 3 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)

3.2. HUIDIGE SITUATIE

Een groot deel van het plangebied aan de oostelijke zijde is bebouwd (circa 1000m²). Het gaat om enkele woningen (nrs. 80 en 84) en een vroeger café/feestzaal met achterliggende gebouwen en verharding. Het westelijk deel van het plangebied bestaat uit groenzone/grasland met enkele bomen. Het huis met nr. 84 betreft een neoclassicistische dorpswoning, vastgesteld als bouwkundig erfgoed⁴ en dat vroeger als gemeentehuis in gebruik was.

Figuur 4 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

⁴ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/52751> (geraadpleegd op 15/15/2019)

3.3. GEPLANDE WERKEN

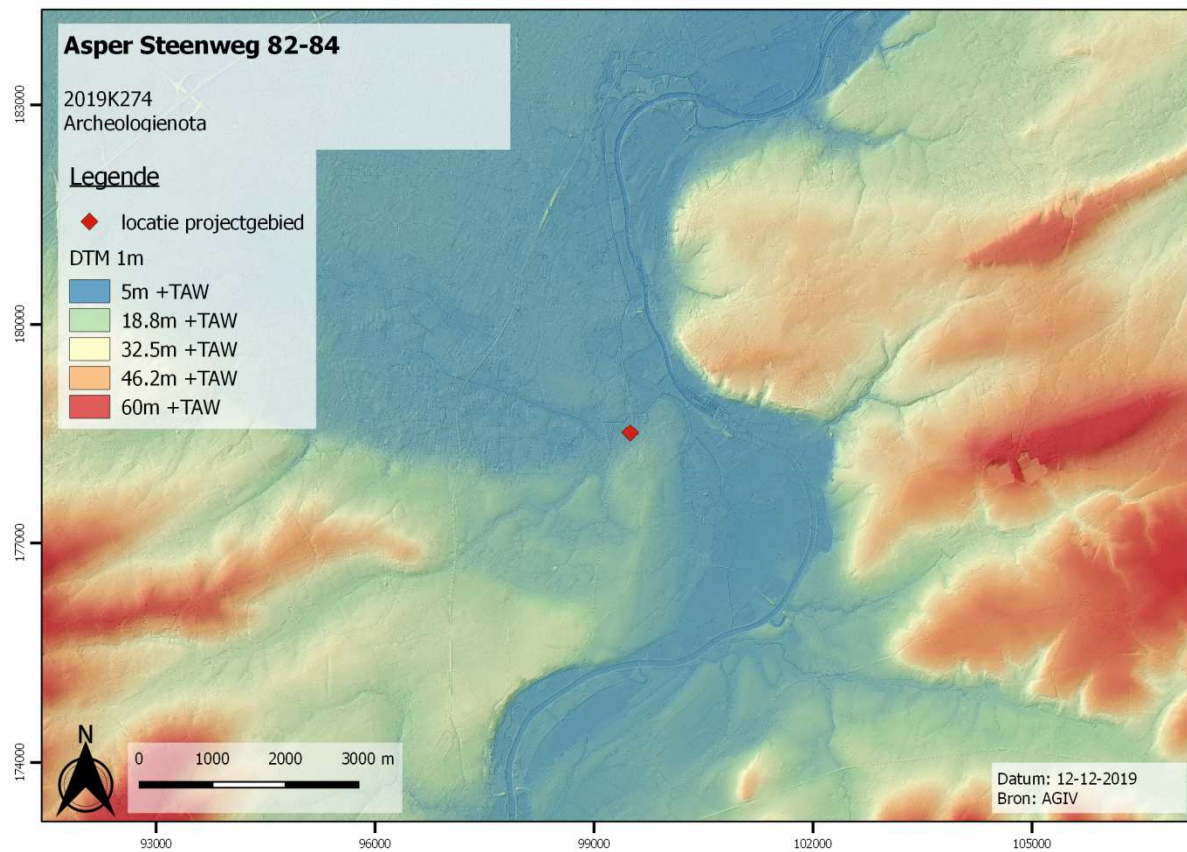
De initiatiefnemer vraagt een omgevingsvergunning aan voor het verkavelen van gronden. Op het oostelijk deel van het terrein wordt een meergezinswoning opgericht (lot 10). De rest van de loten betreffen éénsgezinswoningen. Een nieuwe weg zal aansluiting maken met de Slaapstraat in het noorden van het terrein. De werken zullen gepaard gaan met ernstige verstoringen in de bodem, het graven van de funderingen, nutsleidingen, zwaar rollend verkeer op het terrein. Al deze elementen zullen onherroepelijke schade berokkenen aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed.

4. ASSESMENTRAPPORT

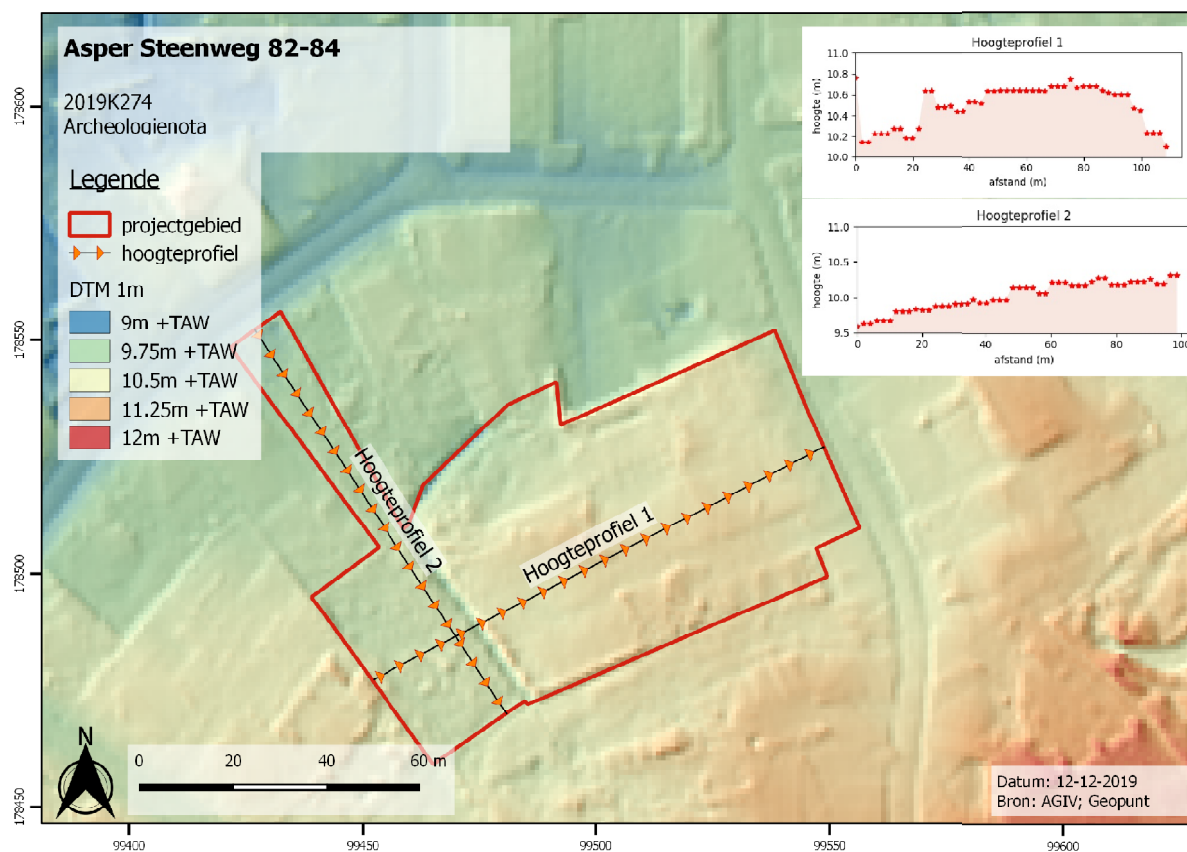
4.1. LANDSCHAPPELIJK SITUERING

Asper is gelegen in de Zandstreek, op de linkeroever van de Schelde, deels in diens vallei en deels op iets hogere gronden ten westen van deze vallei. Aan de overzijde van de Schelde en ook ten zuiden van de gemeente zijn enkele hoge heuvelruggen gelegen. De dorpskern werd ingepland op een iets hogere locatie in de vallei. Het reliëf binnen het plangebied daalt richting het noorden. TAW binnen het plangebied schommelt tussen +9,5m TAW en +10,8m TAW. Ten noorden van het plangebied, op circa 150m, loopt de Stampkotbeek. De Moerbeek en de schelde lopen respectievelijk 800m en 900m ten oosten van het plangebied.

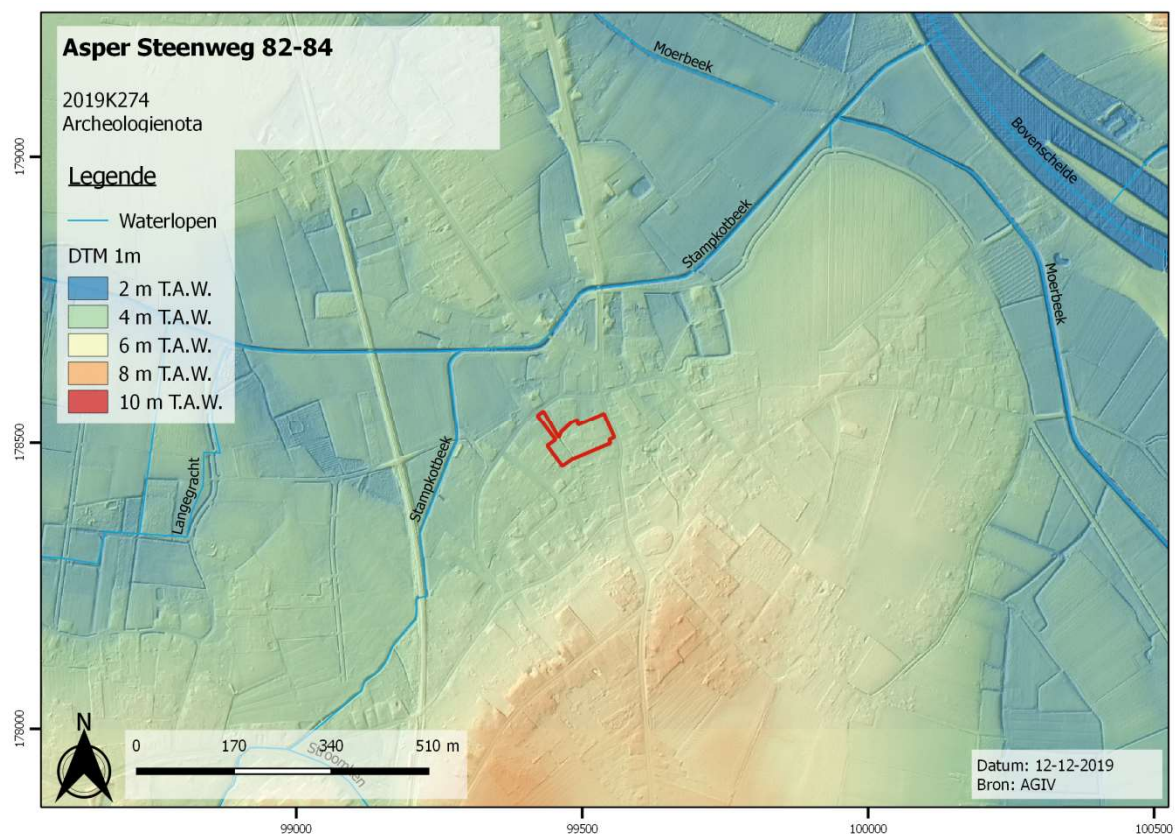
De potentiële bodemerosiekaart van het plangebied is wit gekleurd. Dit wil zeggen dat er geen info voorhanden is. Rondom het plangebied komen gronden voor met een verwaarloosbaar tot zeer laag potentieel op erosie.

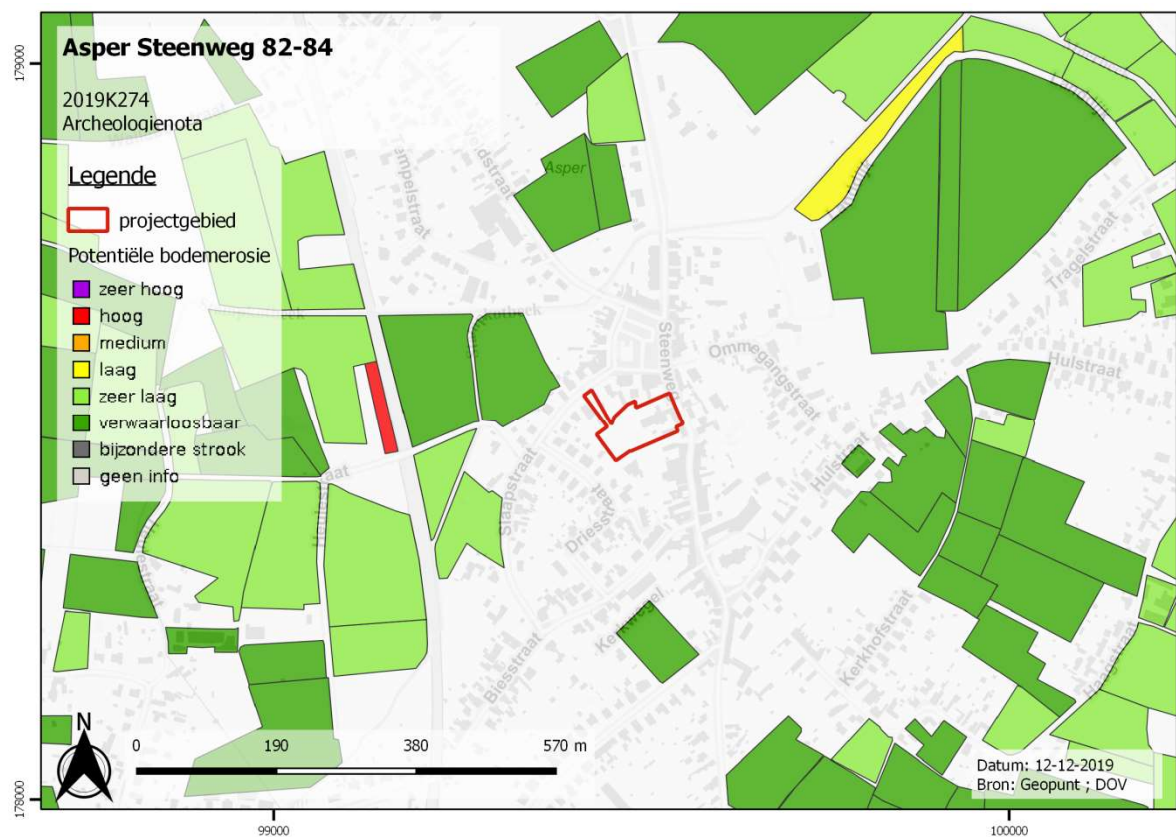
Figuur 8 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

Figuur 9 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: geopunt)

Figuur 10 Detail van het digitaal hoogtemodel met waterlopen. (Bron: geopunt)

Figuur 11 Potentiële bodemerrosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

4.2. GEOLOGISCHE SITUERING

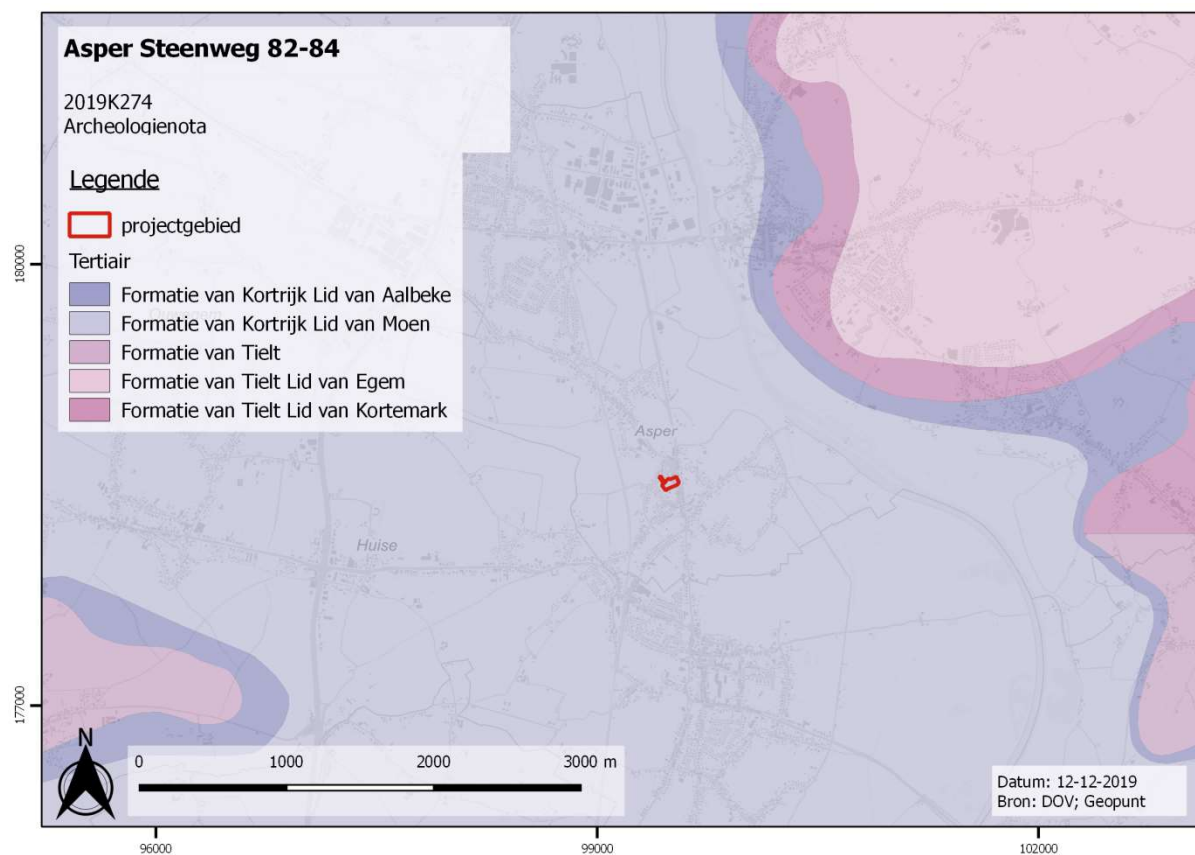
De tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Moen. Deze eenheid bestaat uit een grijze klei tot silt, is kleihoudend of bestaat uit kleilagen. De bodem is ontstaan tijdens het Weichseliaan, continentaal gevormd door niveo-eolisch of fluviatiele invloeden gekenmerkt door grove facies. Meer naar het noorden, het oosten en zuiden toe bestaat de geologische bodem uit het Lid van Aalbeke. Deze eenheid bestaat op zijn beurt uit donkergrijze tot blauwe klei met glimmers.

De quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied grotendeels bestaat uit het type 3. Type 3 betreft eolische afzettingen van zand tot silt van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen), tot mogelijk Vroeg-Holoceen (code ELPw), waarbij ook hellingsafzettingen van het Quartair (HQ) aanwezig kunnen zijn. Onder deze afzetting bevinden zich fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze fluviatiele afzettingen betreffen grofkorrelige vlechtende rivierafzettingen met meerdere fining-up cycli bestaande uit grindhoudend tot grindrijk zand aan de basis en halffijn zand tot klei aan de top (Lid van Lembeke)⁵.

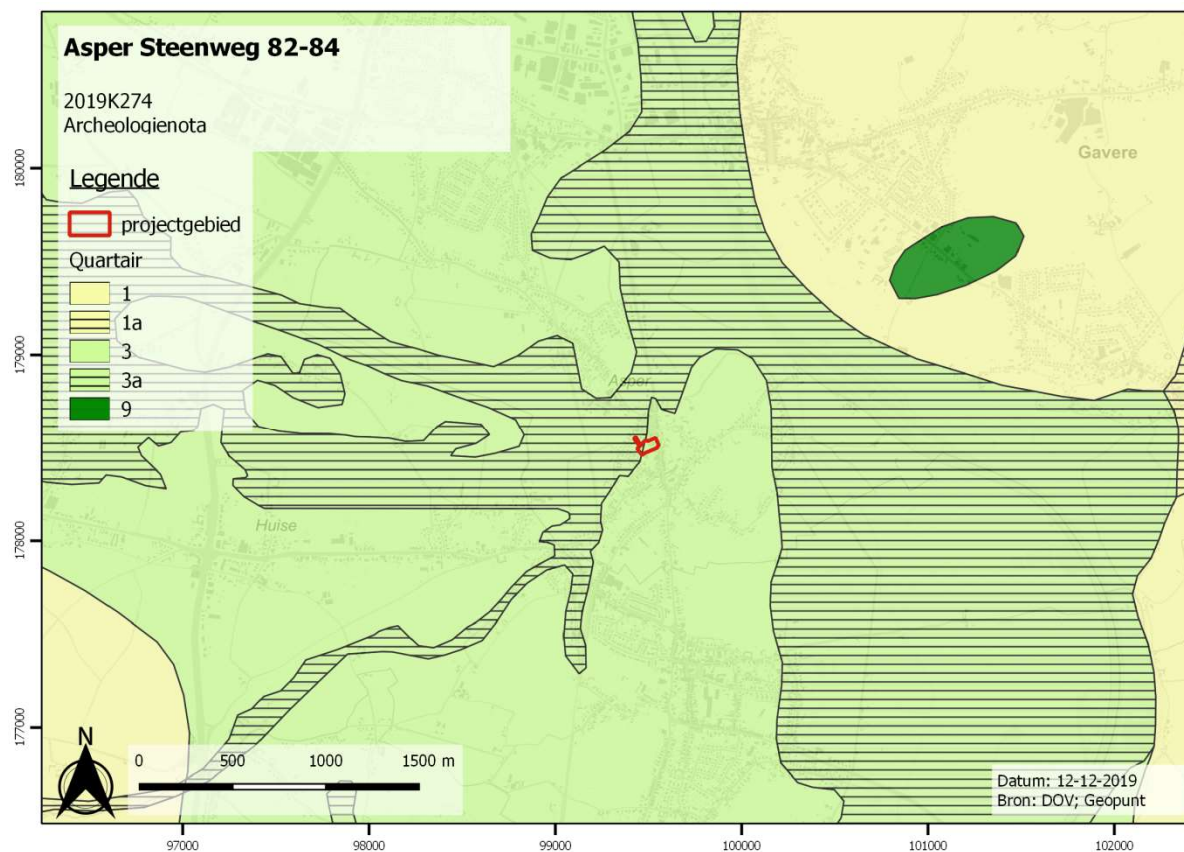
Een klein deel in het noordwesten bestaat uit type 3a. De opbouw van dit profieltype 3a is als volgt:

- **Fh**: Fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclus), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan)
- **ELPw** en/of **HQ** (deze karteereenheid is mogelijk afwezig) : eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Het betreft zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen; en/of hellingsafzettingen van het Quartair.
- **FLPw** (deze karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers): Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

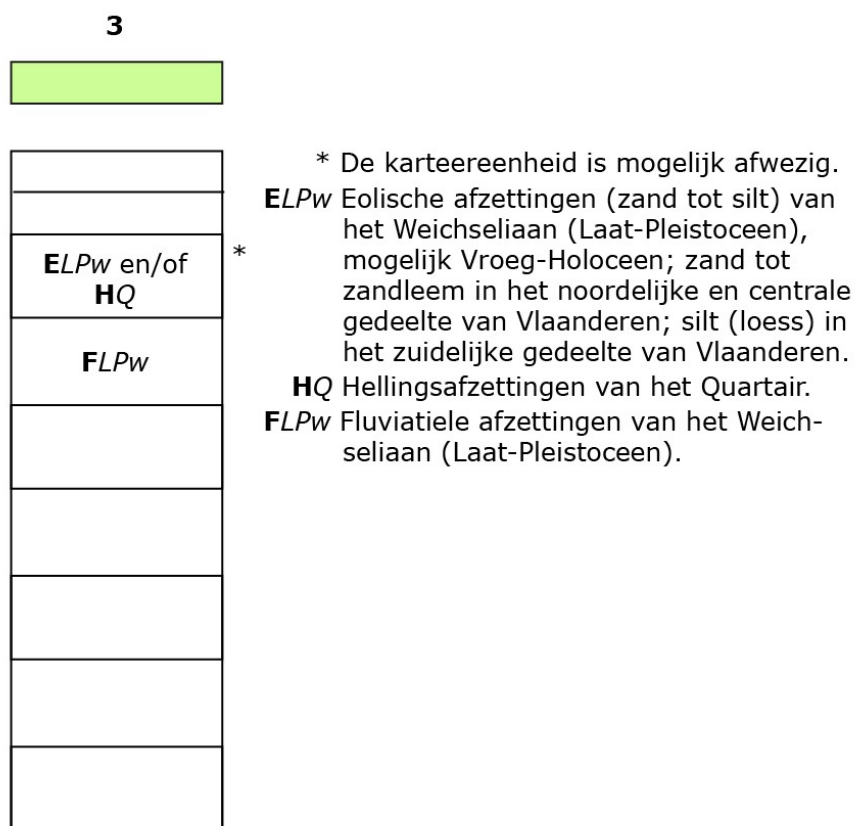
⁵ Quartairgeologische Profieltypen kaart Kaartblad 23 Mechelen

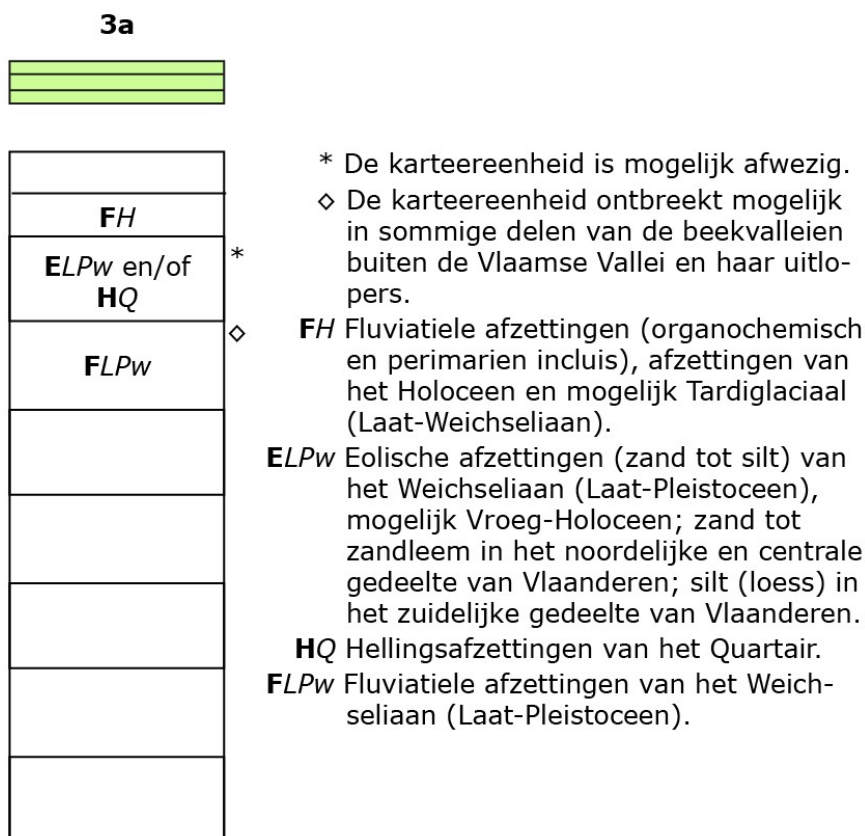
Figuur 12 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

Figuur 13 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

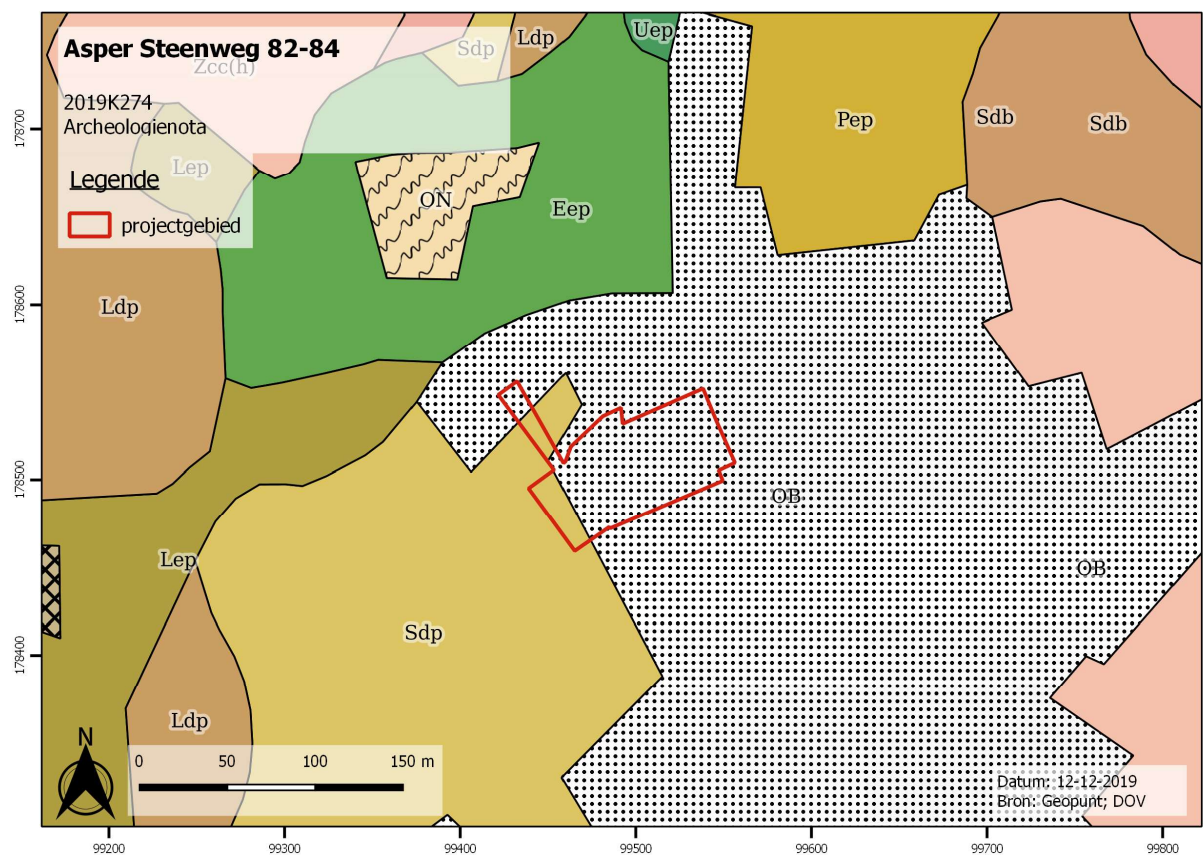
Figuur 14 Uitleg type 3 Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)

Figuur 15 Uitleg type 3a Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)

4.3. BODEMKUNDIGE SITUERING

Een vrij groot deel van het plangebied staat gekarteerd als OB, deze code staat voor bebouwde gronden. Een deel van het plangebied in het westen wordt gekarteerd als Sdp. Dit is een matig natte en lemige zandbodem zonder profiel. De bouwvoor is 30 tot 40cm dik en donkergrijsbruin, roestverschijnselen beginnen op 40-60cm. De waterhuishouding is goed in de zomer, plotseling te nat in de winter. De bodems behoren tot goede zandgronden, eveneens geschikt voor weide.

Figuur 16 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)

4.4. HISTORISCHE SCHETS⁶

Hoewel de dorpskern gelegen is op ruime afstand van het plangebied, wordt de algemene historische ontwikkeling van de Asper beknopt beschreven. De eerste vermelding van Asper komt voor in een oorkonde van 963 als Haspra, wat etymologisch op verschillende manieren kan verklaard worden. Zeker vanaf de 13de eeuw vormde Asper één heerlijkheid met het aangrenzende Zingem en was afhankelijk van de graven van Vlaanderen tot 1601. Bestuurlijk fiscaal behoorde het gebied tot de kasselrij van Oudenaarde. Op kerkelijk gebied ressorteerde Asper onder het bisdom Doornik, sinds 1559 onder Gent. De tienden en het patronaatsrecht van de kerk behoorden aan de Gentse SintBaafsabdij. Andere belangrijke heerlijkheden waren Asper ten Ede, Hove en Walle. Landschappelijk behoort Asper tot de Scheldevallei en ligt aan de westflank, in de laag gelegen dubbelvallei van Leie en Schelde. Het vormt het zuidelijk deel van Laag België, op de scheiding van zandig en lemig Vlaanderen. Het hoogteverschil bedraagt er amper 8 meter. De Schelde kronkelde met talrijke meanders door de alluviale vallei en veroorzaakte jaarlijkse overstromingen. Door het aanleggen van dijken (onder meer van de landdijk van Heurne naar Eke in 1785, waarop de Steenweg in Asper aangelegd is) en rechttrekken van de rivier onder meer in 1919-1922 waarbij ook de sluis van Asper gebouwd werd, werd hieraan verholpen. De oude dorpskern met kerk werd ingeplant op de gunstig gelegen, hogere en drogere dekzanden die gemakkelijk te bewerken waren en toch op een geringe afstand van de Schelde gelegen waren. Gezien de schrale zandgronden bestond de bebouwing oorspronkelijk slechts uit kleine hoeven, ingeplant langs een grillig stratenpatroon en op de meest droge gronden. In de loop van de 19de eeuw ontwikkelde zich een nieuwe woonkern bij het station Gavere-Asper in het noorden van de gemeente (ten noorden van het plangebied), op de spoorlijn Gent-Oudenaarde die sinds 1857 de gemeente in noord-zuid richting doorkruist. Ook de expresweg Gent-Oudenaarde in het westen oefende een aantrekkingskracht uit voor inplanting van nieuwe wijken onder meer in de Walhoek en Sint-Janswijk.

4.5. KAARTMATERIAAL

Een eerste kaart die voorhanden is, is de Frickx-kaart uit 1744. Op deze kaart van Frickx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2019: Asper [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14204> (geraadpleegd op 14/11/2019).

immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is, doordat zij niet schaalvast zijn, vrijwel onmogelijk.

De Villaret-kaart werd aangemaakt naar aanleiding van de Franse veroveringen in onze streken tussen 1745 en 1748, met de bedoeling de gebieden gedetailleerd te karteren. Eén van de ingenieur-geografen die aan het project meewerkte was Jean Villaret, waaraan de naam voor de kaart ontleend werd. Hij was verantwoordelijk voor het gebied tussen Menen-Gent-Doornik tot Maastricht-Luik, wat recent beschikbaar werd gesteld door het agentschap Onroerend Erfgoed en AGIV. Een collega van hem bracht al eerder tussen 1729 en 1730 de kustregio en Westhoek in beeld, maar die zijn (nog) niet vrij raadpleegbaar. De kaartbladen zijn zeer gedetailleerd, zowel naar topografie als bebouwing, wegen, etc., bijgevolg zijn ze zeer interessant voor historisch onderzoek, maar zijn moeilijk correct te georefereren. Binnen het plangebied worden op deze kaart twee gebouwen afgebeeld, centraal en aan de zuidoostzijde.

De kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik werd opgesteld tussen 1771 en 1777 door de graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving werd vrij waarheidsgetrouw opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Er dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat deze kaart vooral vanuit een militair standpunt opgetekend werd. De gebieden die in dat kader minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten. Op de kaart van Ferraris (1777) staat het plangebied afgebeeld langs de voorloper van de Steenweg. Rond het plangebied bevindt zich bebouwing, binnen het plangebied staat enkel in de zuidwestelijke hoek bebouwing afgebeeld. Voorts wordt het plangebied gekarteerd als akkerland en weiland.

De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen behoren, werden opgemaakt tussen 1843 en 1845 naar aanleiding van de uitvoering van een wet uit 1841. De bedoeling was een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Op deze kaart wordt reeds bebouwing weergegeven langs de steenweg. Ook in het noorden, langs de Slaapstraat staat een gebouw afgebeeld.

De kaart Vandermaelen (1846-1854) biedt weinig info. Enkel één gebouw in het noordoosten staat afgebeeld.. De Poppkaart (1842-1879) toont de perceelgrenzen binnen het plangebied en is heel gelijkaardig aan de Atlas der Buurtwegen.

De orthofoto uit 1971 heeft een vrij slechte resolutie. Op het oostelijk deel van het plangebied lijkt vrij omvangrijke bebouwing te staan. Op de orthofoto's van 1990 en 2003 is dit duidelijker. Het plangebied kent een vrij omvangrijke bebouwing en verharding.

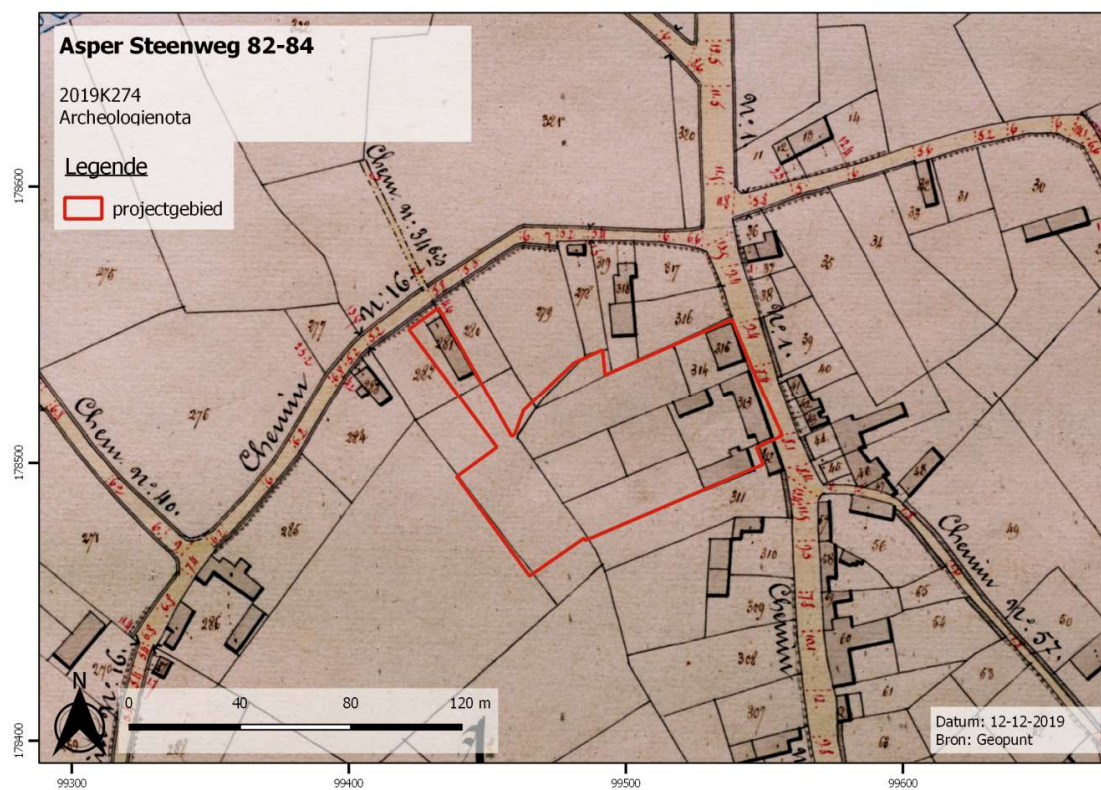
Figuur 17 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

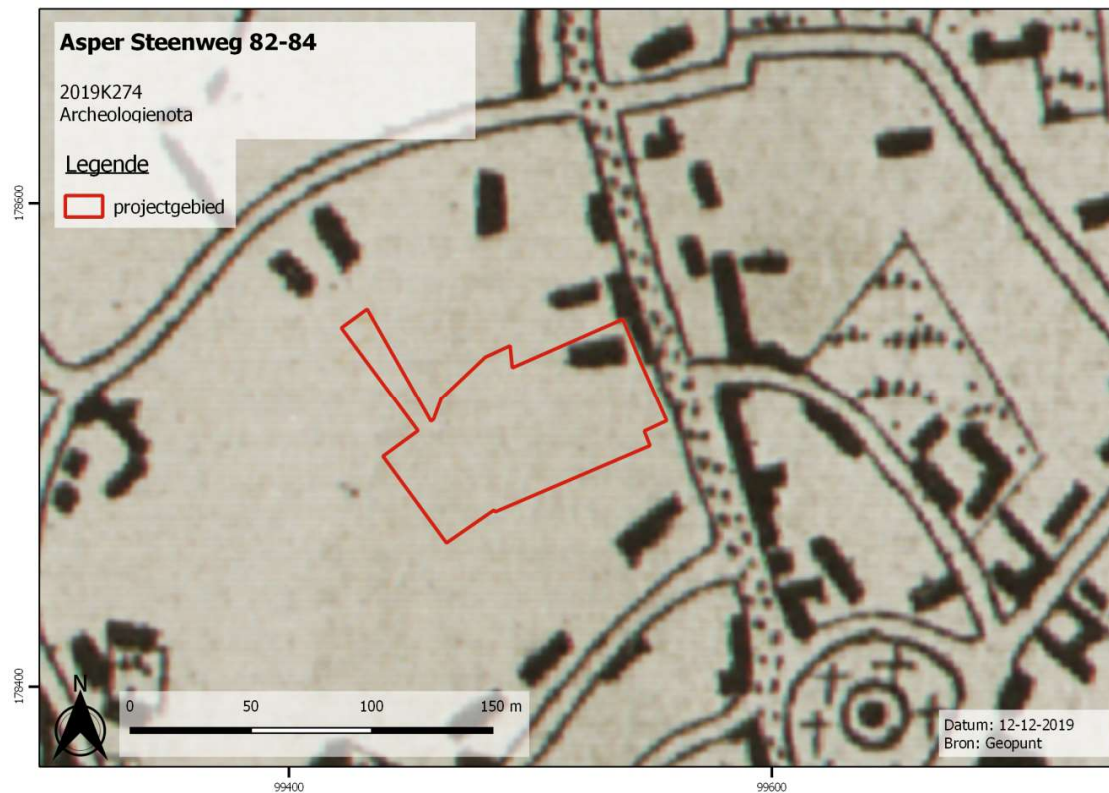
Figuur 18 Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

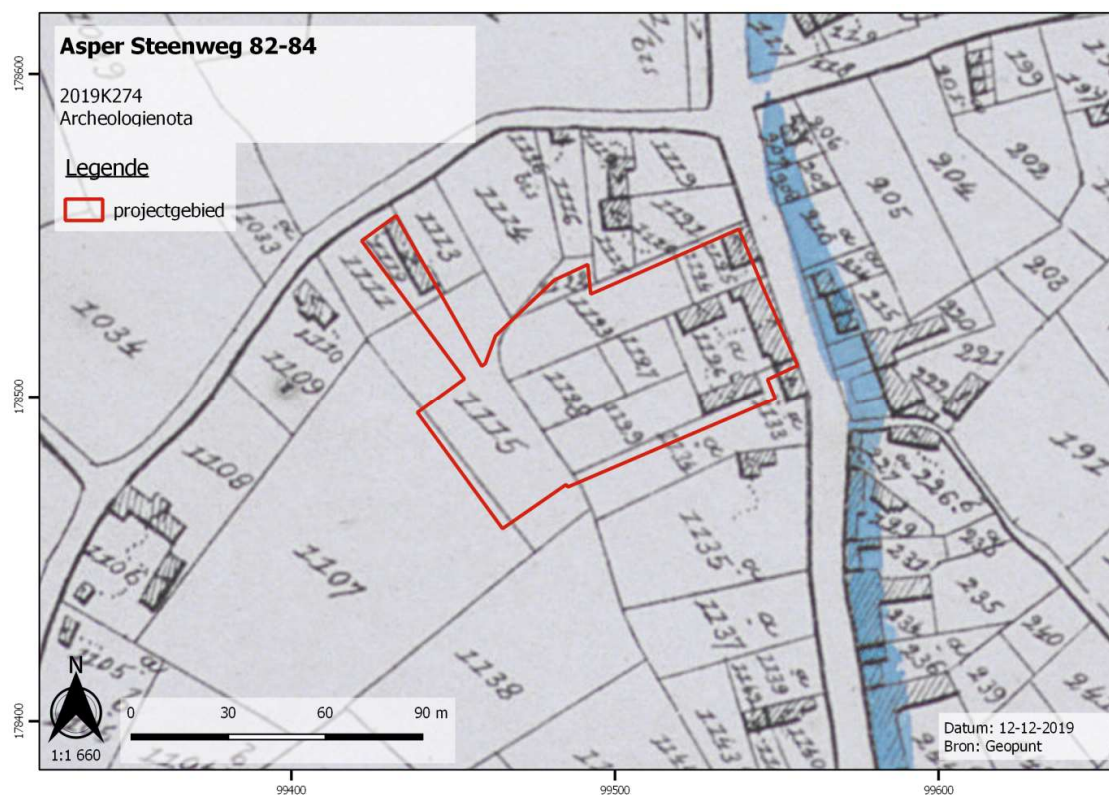
Figuur 19 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

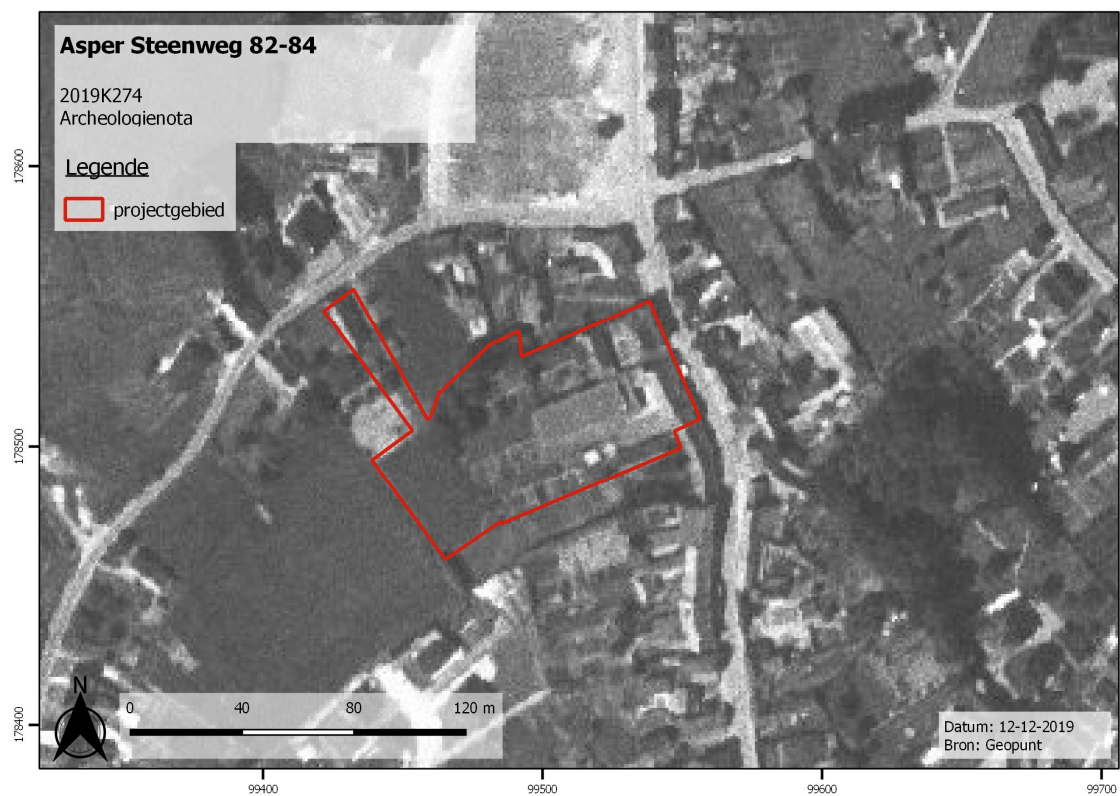
Figuur 20 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

Figuur 21 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

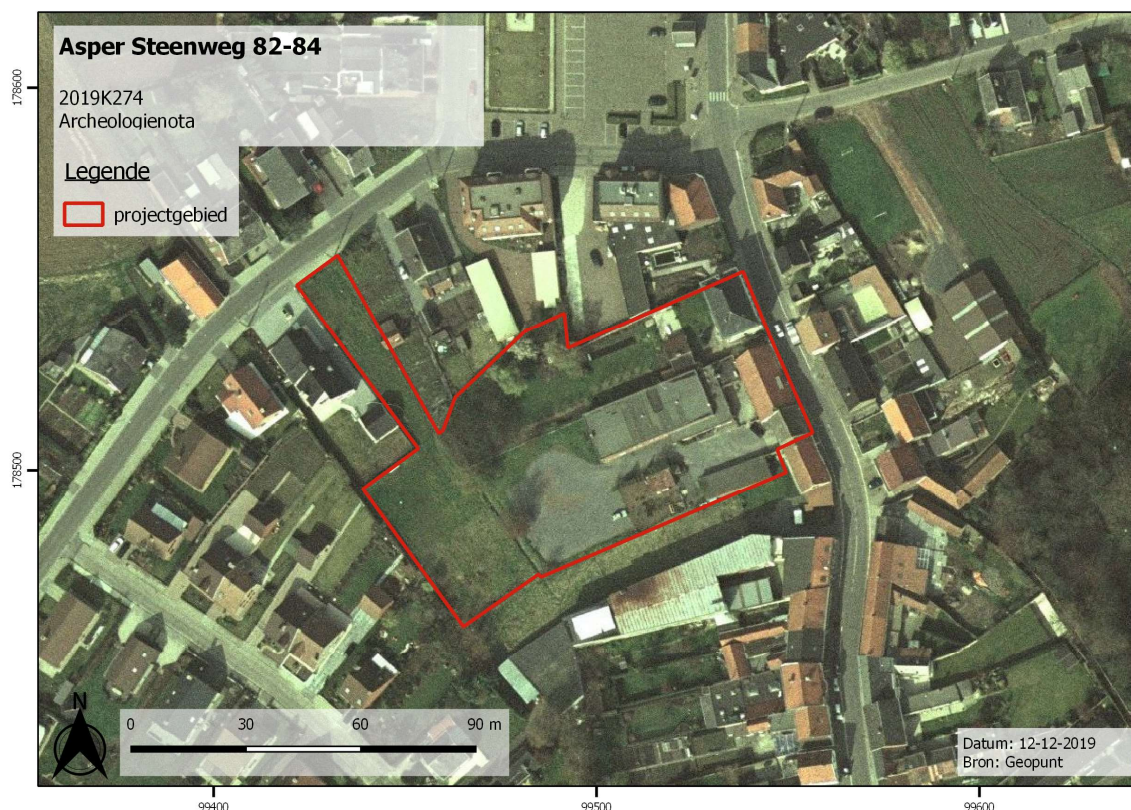
Figuur 22 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

Figuur 23 Orthofoto uit 1971. (Bron: geopunt)

Figuur 24 Orthofoto uit 1979-1990. (Bron: geopunt)

Figuur 25 Orthofoto uit 2003. (bron: geopunt)

4.6. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

De belangrijkste bron voor de archeologische gegevens werd bekomen via de CAI. In onderstaande lijst worden de relevante CAI-items opgesomd.

Cai 503098:

Ter hoogte van het “Jolleveld” of “t Solleveld”, ten oosten van het projectgebied en aan de rand van de Scheldevallei werd tijdens een archeologische prospectie en opgravingscampagne tussen 1976-1984 een romeinse nederzetting en romeins en merovingisch grafveld blootgelegd. Menselijke aanwezigheid ging hier terug tot ten minste het mesolithicum. Een vondstconcentratie lithisch materiaal, ploegsporen en een silo getuigen van menselijke aanwezigheid in het neolithicum. Uit de (midden) romeinse periode stammen enkele paalsporen, een grachtje, twee waterputten en een omheiningssysteem met parallelle grachten en houten wering. Verder zijn er ook sporen van ijzerbewerking. Op 200m van de nederzettingssporen bevond zich een romeins grafveld, laat-romeinse paalsporen en kuilen en een merovingisch grafveld.

Ook na de opgravingscampagnes resulteerden prospecties (2008-2016) in een aantal vondsten: een vroegmiddeleeuwse (Karolingische) fibula, romeinse munten, een munt uit de volle middeleeuwen, ... (Cai 503095, 211827, 40152, 163823, 211830).

Cai 500260, 155632 en 500444:

Ten zuiden van het projectgebied werden tijdens veldprospecties in 1975, 1976, 1985 en 2001-2003 verschillende artefacten gevonden uit het neolithicum, de laat-romeinse periode, de vroege middeleeuwen, de volle middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Cai 212366:

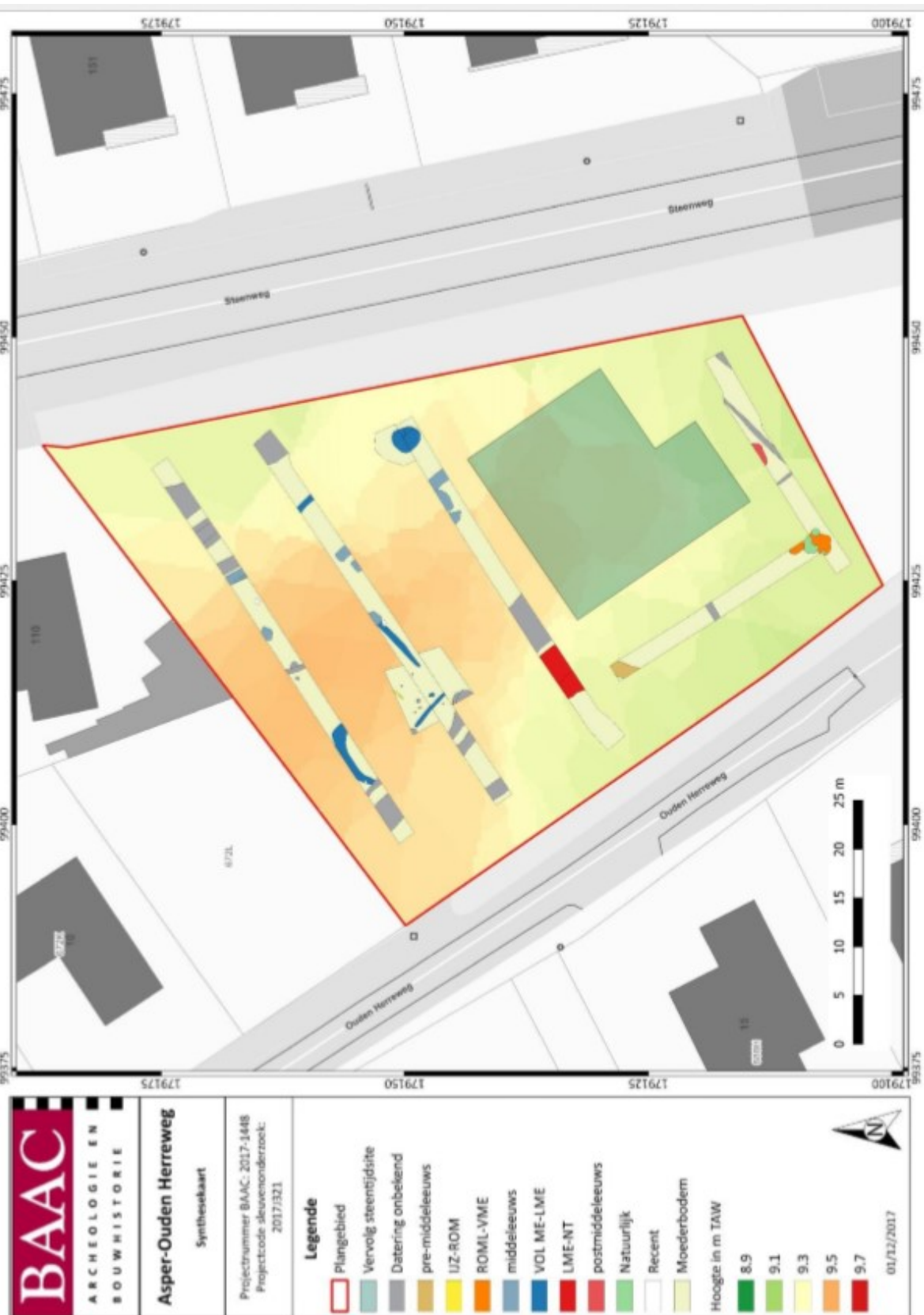
Ten oosten van het projectgebied werden door middel van metaaldetectie in 2016 een gesp met koperlegering uit de late middeleeuwen geregistreerd.

Cai 503099:

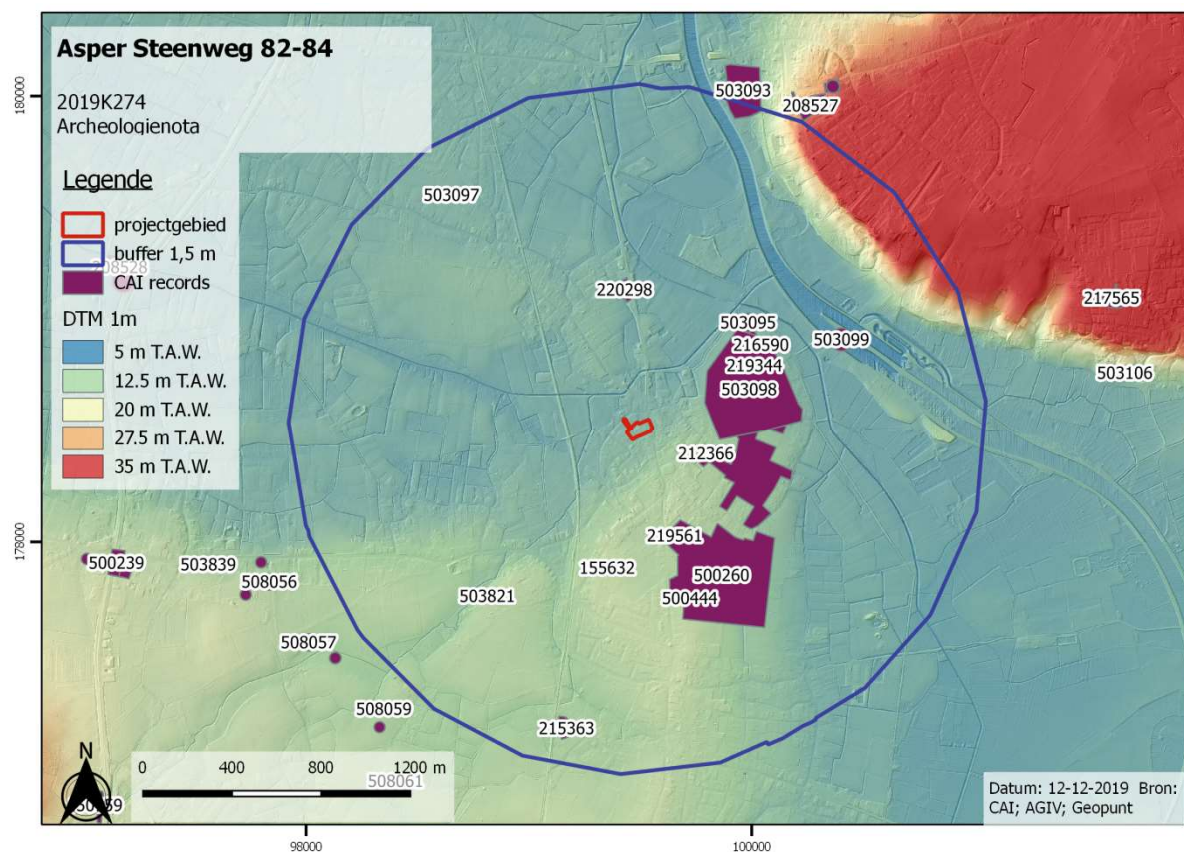
Ter hoogte van de oevers van de oude Scheldebocht werden bij toeval tijdens verbredingswerken aan de Schelde in 1920 resten van een mammoet, een neolithische gepolijste steen en talrijk lithisch materiaal, een onversierde lanspunt uit de bronstijd en houten palenstructuren aan de beide oevers van de Schelde samen met aardewerk, visnetgewichten en een bronzen bikken aangetroffen. Deze laatste resten wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een romeinse oversteekplaats aan de Schelde.

Archeologische nota ID 6468⁷: Naar aanleiding van een geplande verkaveling ter hoogte van de Herreweg werd een landschappelijk booronderzoek, verkennend en waarderend booronderzoek uitgevoerd. Daarbij werd een zone (380m²) geselecteerd met steentijdvondsten om op te graven. Ten slotte werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden vrij veel vondsten en sporen uit de volle en late middeleeuwen aangetroffen. Ook sporen uit de ijzertijd en de romeinse periode werden aangetroffen. Een deel van het plangebied (1500m²) werd voor vervolgonderzoek (opgraving) geselecteerd.

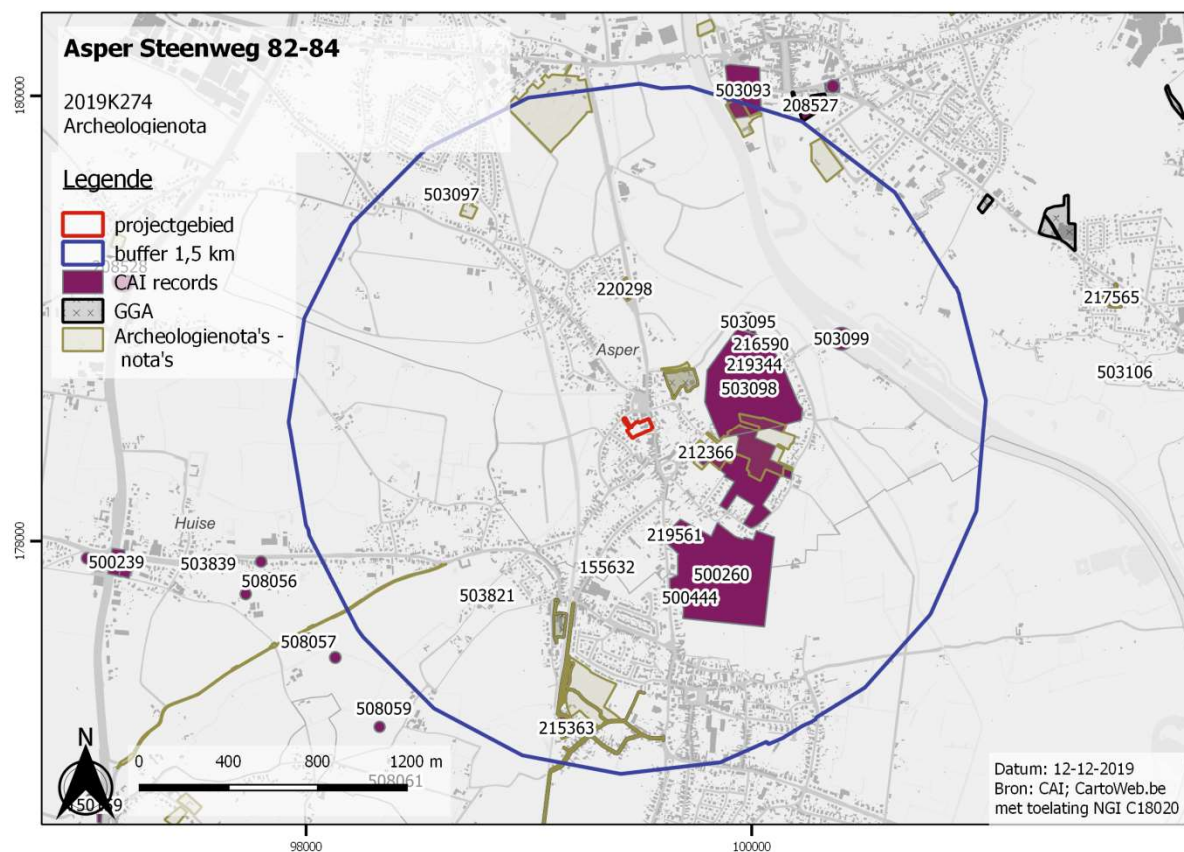
⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6468>

Figuur 26 Syntheseplan van de prospectie te Asper Herreweg. (bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6468>)

Figuur 27 CAI (Centraal Archeologische Inventaris) op het DTM. (Bron: CAI en geopunt)

Figuur 28 CAI (Centraal Archeologische Inventaris) op de GRB-basiskaart. (Bron: CAI en geopunt)

5. SYNTHESE

5.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON

Op basis van bovenstaande informatie kan een archeologisch verwachtingspatroon naar voren worden geschoven. Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Ferrariskaart uit 1777 toont aan dat het plangebied in gebruik was als akkerland en weiland. Enkel in de zuidwestelijke hoek van het plangebied wordt bewoning afgebeeld. Het plangebied wordt voor een groot deel bebouwd vanaf de 19de eeuw.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er in het algemeen een vrij hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. Rondom het plangebied (ten oosten) werden reeds archeologische resten uit de steentijd tot de middeleeuwen gevonden. Voor de pre-agrarische gemeenschappen (paleolithicum t/m neolithicum) was een ecologisch divers landschap belangrijk. De mens trok zijn tijdelijke kampementen meestal op langs overgangszones van nat naar droog, zoals bijvoorbeeld op droge zandruggen in beekvalleien. In dergelijke gradiëntzones zijn namelijk de rijkste en meest diverse voedingsbronnen aanwezig en was drinkwater binnen handbereik. Het plangebied is gunstig gelegen op de rand van een beekvallei van de Stampkotbeek en bevindt zich in een dergelijke gradiëntzone. De kans (matig hoog potentieel) bestaat dat er zich een steentijd artefactensite binnen het plangebied bevindt.

Bij de introductie van de landbouw werd de geschiktheid van de bodem voor het plegen van akkerbouw een cruciaal criterium. De eerste akkers werden op de vruchtbaarste en makkelijk te bewerken gronden aangelegd. De grond binnen het plangebied is heel geschikt voor landbouw. In de omgeving zijn echter geen neolithische sites gekend alhoewel deze niet uit te sluiten zijn. De archeologische resten rondom het plangebied concentreren zich vooral in de romeinse en vroege middeleeuwse periode. Het plangebied heeft als gevolg ook een hoog verwachtingspatroon met betrekking tot archeologische resten uit het neolithicum t.e.m. de (post)middeleeuwen.

Concluderend kan gesteld worden dat het potentieel op kenniswinst voor het plangebied vrij hoog is, er dient wel rekening gehouden worden met een potentieel grote verstoringsgraad op het oostelijke deel van het plangebied.

5.2. ONDERZOEKSVRAGEN

Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Villaret-kaart toont aan dat er zich bebouwing binnen het plangebied bevond. De Ferrariskaart uit 1777 toont aan dat het plangebied in gebruik was als akkerland en weiland. In het zuidwesten van het plangebied stond bebouwing. Er kan gesteld worden dat er een matig archeologisch potentieel is voor wat betreft de periode van de steentijd en een vrij hoog potentieel voor klassieke sporenarcheologie vanaf het neolithicum.

Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Binnen het plangebied bevindt zich relatief veel bebouwing en verharding. Deze elementen zullen vermoedelijk voor een zekere verstoring in het bodemarchief gezorgd hebben.

Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De werken zullen een grote impact hebben op het aanwezige bodemarchief (graven funderingen, aanleg nutsleidingen, zwaar rollend verkeer).

Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan op basis van het bureauonderzoek alleen niet vastgesteld worden.

Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Verder onderzoek wordt noodzakelijk geacht, dit wordt toegelicht in het Programma van Maatregelen.

6. BESLUIT

Aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande verkaveling te Gavere (Asper) steenweg (prov. Oost-Vlaanderen). Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota waarvan akte genomen is en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie, conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

De archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 6159m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is. Het valt noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone.

Op het oostelijk deel van het terrein wordt een meergezinswoning opgericht (lot 10). De rest van de loten betreffen éénsgezinswoningen. Een nieuwe wegenis zal aansluiting maken met de Slaapstraat in het noorden van het terrein. De werken zullen gepaard gaan met ernstige verstoringen in de bodem, het graven van de funderingen, nutsleidingen, zwaar rollend verkeer op het terrein. Al deze elementen zullen onherroepelijke schade berokkenen aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed.

Concluderend kan gesteld worden dat het potentieel op kenniswinst voor het plangebied vrij hoog is, vanaf de steentijden tot de (post) middeleeuwen.

Verder onderzoek wordt daarom noodzakelijk geacht, dit wordt toegelicht in het Programma van Maatregelen.

7. BIBLIOGRAFIE

- <https://www.geopunt.be/kaart>
- <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>
- <https://maps.nls.uk/ww1/trenches/>
- VERMEULEN, F. 1986: The Roman Settlement and Cemetery at Asper (Gavere, East Flanders), in: Nenquin, J. (ed.) Scholae Archaeologicae, Gent.
- VERMEULEN, F. 1992: Tussen Leie en Schelde. Archeologische inventarisatie en studie van de Romeinse bewoning in het zuiden van de Vlaamse Zandstreek, Gent.

8. FIGURENLIJST

Figuur 1 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)	6
Figuur 2 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI).....	7
Figuur 3 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)	7
Figuur 4 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)	8
Figuur 5 Zicht op het gebouw nr. 82. (bron: google).....	9
Figuur 6 Zicht op het plangebied vanaf de zuidwestelijke zijde. (bron: https://beeldbank.onroenderfgoed.be/images/222898?erfgoedobject=https%3A%2F%2Fid.erfgoed.net%2Ferfgoedobjecten%2F36069).....	9
Figuur 7 Uitsnede uit verkavelingsontwerp. (Bron: initiatiefnemer).....	11
Figuur 8 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	13
Figuur 9 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: geopunt).....	13
Figuur 10 Detail van het digitaal hoogtemodel met waterlopen. (Bron: geopunt)	14
Figuur 11 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	14
Figuur 12 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt).....	16
Figuur 13 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt).....	17

Figuur 14 Uitleg type 3 Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)	17
Figuur 15 Uitleg type 3a Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)	18
Figuur 16 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)	19
Figuur 17 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	22
Figuur 18 Villaret-kaart (1745-1748) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt).....	22
Figuur 19 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	23
Figuur 20 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt).....	23
Figuur 21 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt).....	24
Figuur 22 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	24
Figuur 23 Orthofoto uit 1971. (Bron: geopunt)	25
Figuur 24 Orthofoto uit 1979-1990. (Bron: geopunt)	25
Figuur 25 Orthofoto uit 2003. (bron: geopunt).....	26
Figuur 26 Syntheseplan van de prospectie te Asper Herreweg. (bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6468)	28
Figuur 27 CAI (Centraal Archeologische Inventaris) op het DTM. (Bron: CAI en geopunt)	29
Figuur 28 CAI (Centraal Archeologische Inventaris) op de GRB-basiskaart. (Bron: CAI en geopunt).....	29